

Juf!
Juffrouw!
Ju-uf!
Juf...frouw!
Wanneer kom je nou...?

In dit lesidee gaan de kinderen van elkaar leren. De suggestie is vooral bedoeld voor die kinderen die net in groep 1 komen. Zij gaan van de kinderen die al wat langer op school zitten een aantal 'regels' leren! De oudere kinderen vertellen:

Waar het aanrecht is.
Waar de wc.-kettingen hangen.
Hoeveel kinderen in de hoeken mogen.
Waar de melkbeker moet staan.
Waar de gymzak moet hangen.
Wat je met je kleren moet doen bij het gymmen.

U geeft het 'nieuwe' kind een 'maatje', een oudste kleuter die als taak krijgt de nieuwkomer een week lang te 'begeleiden'. Om goed zichtbaar te maken dat beide kleuters voor een poosje bij elkaar horen, krijgen ze allebei eenzelfde button opgespeld. Het is de bedoeling dat het oudere kind een beetje verantwoordelijkheid leert dragen. Probeer dit ook te sturen door hem of haar een hint te geven, wanneer u ziet dat het 'nieuwe' kind niet meer weet waar de puzzel moet staan of zijn/haar melkbeker of sjaal vergeet mee te nemen. En prijs beide kinderen, als ze elkaar inderdaad niet 'in de steek laten'!

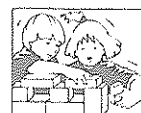
Tot slot enkele ideetjes voor het maken van buttons. Niet iedereen zal over een buttonmachine kunnen beschikken. U kunt het oudere kind twee dezelfde tekeningetjes laten maken op een klein, rond kartonnetje. U plastificeert dit en voorziet het aan de achterzijde van een speldje. Een andere mogelijkheid is om twee leuke (plak)plaatjes op een dun kartonnetje of viltje te bevestigen en dat te voorzien van een brochespeld.

Variatie

U maakt op het schoolbord of op een groot vel papier enkele tekeningetjes van 'regels' die de kinderen elkaar leren, zoals: het aanrecht, de wc.-ketting, de melkbekers, enzovoort. Als ook de jongste kleuter weet wat er met een tekeningetje wordt bedoeld, laat u hen samen (de jongste en de oudste kleuter) het plaatje kleuren.

Situatie

Werkles

Spelles

Bedoeling

Zelfredzaamheid (18.1).

Materiaal

Serie van steeds twee identieke buttons.

Organisatie

Uitleg kan in de kring aan de hele groep gebeuren. De twee kinderen die bij elkaar horen, voeren verder alles zoveel mogelijk gezamenlijk uit.

Jaarkalender

Op alle momenten waarop nieuwe kinderen in uw groep komen.

Leerlijn

- ☐ Groep 1.
- ☒ Groep 2.

Observatie/evaluatie

Zijn de oudste kleuters zich bewust van hun verantwoordelijkheid?

Denken ze op tijd aan hun groepsgenootje?

In dit lesidee beelden de kinderen een levenslijn uit. De verschillende levensfasen van de mens worden op een rijtje gezet. In elke fase gaat u met de kinderen na wat er wordt geleerd. De levensfasen zijn op grote vellen papier in beeld gebracht. In de uitwerking gaat u vooral in op de eerste levensfasen.

U zit samen met de kinderen in een kring. Aan de hand van allerlei beeldmateriaal uit de verschillende levensfasen (baby, kleuter, kind, tiener, enzovoort) gaat u nu met de kinderen de levensfasen 'vullen'. Kun je je nog herinneren wanneer je leerde lopen? Weet je nog over het alleen eten? Jezelf aankleden?

Samen wordt besproken dat je sommige dingen pas leert, als je iets anders al kunt. Bijvoorbeeld eerst kruipen, daarna rechtop staan en dan lopen. Alle fasen worden op deze manier doorgenomen. De kinderen geven voorbeelden van wat ze allemaal kunnen in de verschillende fasen. In de levenslijn kunt u aandacht schenken aan verschillende fasegebonden aspecten.

Buik: je bent nog bij je mama in de buik.

Baby: bij mama drinken, de fles krijgen, slapen, lachen, plassen in je luier, huilen.

Peuter: kruipen, lopen, box, kinderstoel, zitten, 'krom' praten, leren op de pot gaan zitten, naar de wc. gaan, eten met je handen, eten met een lepel, naar de televisie kijken (Tik Tak, Sesamstraat), meer woorden zeggen, in de tuin spelen.

Kleuter: aankleden, eten, brood klaarmaken, tafel dekken, naar school gaan, versjes leren, tekenen, steppen, in de buurt spelen, fluiten, hardlopen, springen, opruimen, televisie en radio aanzetten, enzovoort.

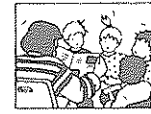
Kind: leren lezen, schrijven en rekenen, voorlezen, klok kijken, alleen bij een vriendje/vriendinnetje gaan spelen, iets gaan kopen, met de bus meegaan, kleren uitzoeken, jezelf wassen, enzovoort.

Ouder: groot/volwassen, alleen wonen, werken, geld verdienen, brommer/auto rijden, op reis gaan, geld hebben.

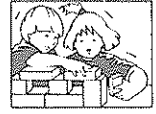
Nadat in de kring zoveel mogelijk vaardigheden genoemd zijn, worden de fasen op grote vellen papier aangegeven door middel van plaatjes uit die verschillende levensfasen. De vellen papier worden later in het lokaal opgehangen. De kinderen mogen, in groepjes van drie of vier, plaatjes gaan zoeken in allerlei tijdschriften. Ze knippen die uit en plakken ze op. Ook mogen ze zelf tekeningen maken.

Als alle fasen zijn 'ingevuld', gaat u er samen naar kijken en over praten. Tijdens dit nagesprek kunt u ingaan op de mensen die we allemaal nodig hebben om iets te leren: andere kinderen, papa en mama, mensen op school, enzovoort.

Situatie

Kring

Werkles

Bedoeling

Ontdekken van en ervaringen opdoen met aspecten van tijd (15.1).

Rangschikken van gebeurtenissen en processen (15.2.2).

Materiaal

Zes grote vellen papier. Voor elke levensfase een vel. Op het vel papier wordt bovenaan met behulp van een plaatje aangegeven om welke fase het gaat.

Plaatjes van: aanstaande moeder, baby, peuter, basisschoolkind, tiener en volwassene.

Allerlei tijdschriften.

Leerlijn

☐ Groep 1.

☒ Groep 2.

Observatie/evaluatie

Niet iedereen leert alles op dezelfde tijd. Sommige kinderen zullen nog niet alles kunnen wat hun groepsgenootjes al wel kunnen. Als u merkt dat sommige kleuters daar moeite mee hebben, gaat u er dan op in in de trant van: 'Dat is heel goed mogelijk en helemaal niet raar.'

Pietje Smeerpoets

Ga je toch eens wassen, Pietje Smeerpoets!
 Domme, domme Piet, waarom was jij je ... niet?
 Piet, Piet, wat een verdriet!

U zingt het liedje met de kinderen, waarbij ze telkens een woord invullen (*haren, handen, voeten, buikje*). Er volgt een gesprekje over wassen. Piet Smeerpoets waste zich nooit.

Wanneer was jij je? Kinderen noemen tijdstippen, u structureert en vult eventueel aan: voor het eten, na het gebruik van de wc., na het spelen in de zandbak, voor het naar bed gaan, 's morgens bij het opstaan, enzovoort.

Moet je je eigenlijk wel wassen? Waarom? Ook op deze vraag laat u de kinderen allerlei reacties geven: anders word je steeds viezer, anders ga je stinken, anders zie je er niet mooi uit, anders kun je ziek worden.

U probeert, zonder daarbij de kinderen angstig te maken, uit te leggen dat je je regelmatig moet wassen. Anders kunnen kleine ziekmakertjes in je lichaam komen. Je moet dus op bepaalde momenten van de dag je handen wassen, ook al lijken die niet eens vies. Stel je voor: je steekt eerst je handje in het zand en daarna ga je eten of stop je je vingers in je mond. Daar kun je ziek van worden! Wanneer je je regelmatig wast, word je minder gauw ziek.

Hoe moet je je handen wassen?

U laat één kind dit eens demonstreren. U let daarbij op:

Wat hebben we nodig bij het handen wassen?

Wat doen we eerst en wat daarna (volgorde)?

U deelt nu de strook 'handen wassen' van doeblad W25 uit. U laat de kinderen over de plaatjes vertellen en u stimuleert het ontdekken van de logische volgorde. Eén strook plakt u boven de kraan. Daarna mag een van de kleuters het handen wassen nog eens demonstreren. De rest van de groep volgt de handelingen nauwgezet. Boven alle wastafels die ze regelmatig gebruiken, plakt u zo'n strook. U spreekt af dat iedereen er goed op let om regelmatig de handen te wassen. Wanneer kinderen elkaar daarop wijzen, belooft u dit door een positieve opmerking.

De andere strook van het doeblad kunt u op soortgelijke wijze introduceren. Let bij elke strook steeds op drie vragen:

Wanneer?

Waarom?

Hoe?

De kinderen kleuren de stroken en nemen deze mee naar huis.

Situatie

Kring

Bedoeling

Kennis en beleving van het eigen lichaam (13.1).

Kennis en attitude over specifieke aspecten van gezond gedrag (hygiëne) (17.1.2).

Zelfredzaamheid (18.1).

Doeblad W25

Materiaal

De aanwezige wastafels.

Organisatie

Wanneer uzelf of een kind iets voordoet, is het belangrijk dat u zorgt voor:

Het vestigen van de aandacht op de activiteit;

Het helder verwoorden van de activiteit;

Een rustige sfeer (neem er de tijd voor!).

Leerlijn

☐ Groep 1.

☐ Groep 2.

Observatie/evaluatie

Zijn er kinderen die extra aandacht op dit punt nodig hebben (incontinentie bijvoorbeeld)?

Geeft u de kinderen op school voldoende gelegenheid voor activiteiten ter bevordering van de lichaamshygiëne?

Jonge kinderen imiteren graag. Hoe is het voorbeeld dat uzelf stelt?

Misschien kan dit lesidee extra bijdragen om de hygiënische situatie op school eens door te lichten (aanwezigheid van zeep en papier, reinheid van de wasgelegenheid). Ook een prima aanleiding voor een thema in het kader van oudercontact.

Op een grote paddestoel,
rood met witte stippen,
zat kabouter Spillebeen
heen en weer te wippen.
'Krak!' zei de paddestoel...

Kabouter Spillebeen, wat is die toch aan het doen? Zomaar op een paddestoel zitten wippen. Die gaat dan natuurlijk kapot. De kinderen bekijken een paddestoel (champignon) van dichtbij. Er zijn verschillende delen te zien: hoed, steel en soms de kraag. Voorzichtig kan de champignon horizontaal en verticaal in stukjes gesneden worden. Laat de kinderen voelen, ruiken, proeven en vertellen wat ze zien.

Er volgt een gesprekje. Enkele vragen die steun kunnen bieden:
Groeien deze paddestoelen in het bos?
Wie heeft wel eens paddestoelen in het bos gezien?
Zien die er net zo uit als deze paddestoelen?
Zouden die wel of niet giftig zijn?
Mag je die plukken? Omtrappen?
Wie hebben iets aan die paddestoelen?
Wat mag nog meer niet in het bos?

Om duidelijk te maken dat champignons wel eetbaar zijn, kan nu met de stukjes iets lekkers gemaakt worden. Ze kunnen gebakken worden. Er kan soep van worden gemaakt (water, een bouillonblokje, champignons, tijdje laten koken). Smakelijk!

Als afsluiting kunt u het verhaal 'Rood met witte stippen' uit 101 verhalen voorlezen.

Situatie

Kring

Bedoeling

Bekijken en vergelijken van onderdelen van planten (16.3.3).

Materiaal

Bakje champignons.
Mesje(s), pan en kookplaatje.
Plaatmateriaal (tijdschrift) van verschillende paddestoelen.
Eventueel vergrootglas.

Organisatie

Stoelen in de kring.
Plaatmateriaal verzamelen.
Kookopstelling.

Jaarkalender

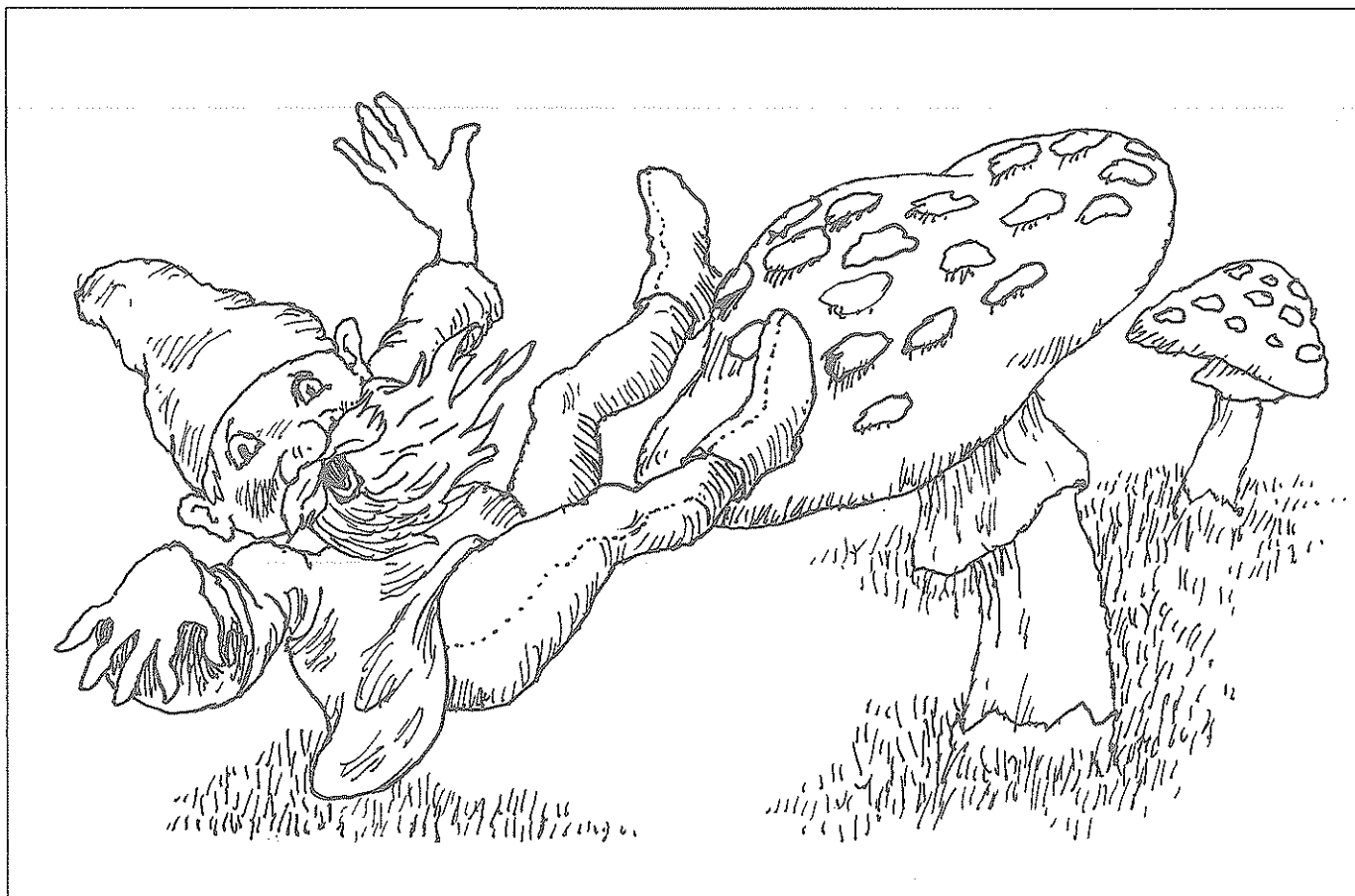
Zeer geschikt vóór een herfstwandeling.

Leerlijn

☐ Groep 1.
☐ Groep 2.

Observatie/evaluatie

Welke kinderen zijn al wat milieubewust?

U zit met de kinderen in de kring en vertelt dat ze naar dieren gaan kijken. U heeft plaatmateriaal (foto's/dia's) verzameld van dieren die gewone dingen doen: een blaffende hond, een vliegende vogel, een poes die melk likt. U laat de eerste foto zien. Vragen die u kunt stellen zijn:

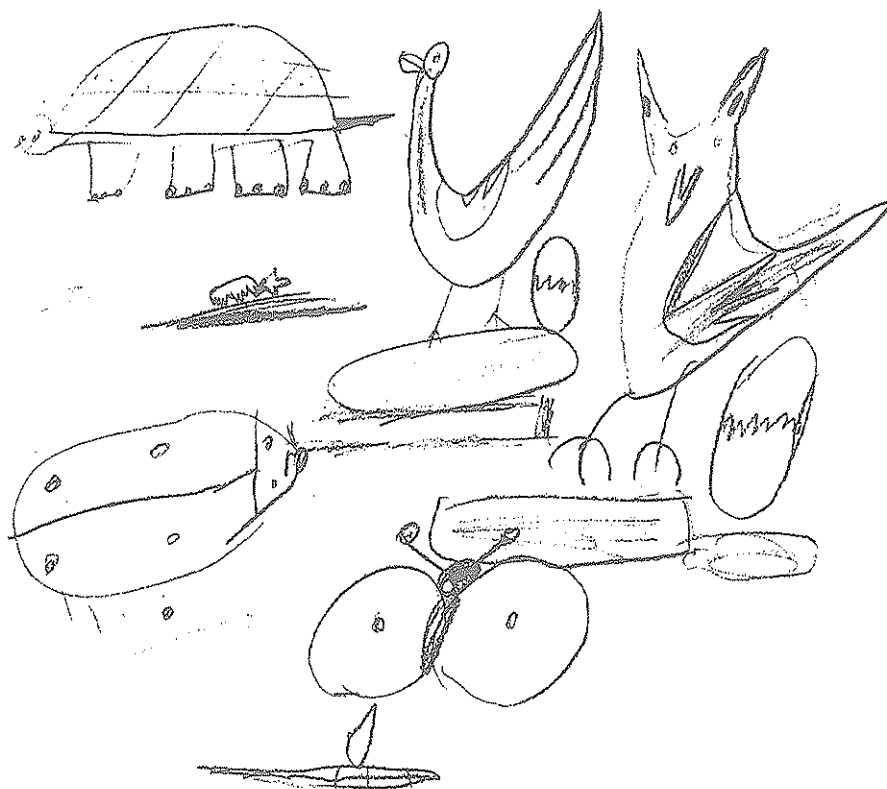
Welk dier is dit?

Wat kan het dier?

Van wie zou het dat geleerd hebben?

Laat de kinderen zelf zoveel mogelijk ontdekken, daarna kunt u hen op dingen wijzen. Zo bekijkt u samen alle foto's. Daarna probeert u samen met de kinderen tot een soort samenvattende conclusie te komen: dieren doen die 'kunstjes' niet zomaar. Ze hebben ze nodig om te kunnen eten, vliegen, waarschuwen, vluchten, enzovoort.

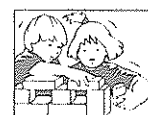
Hierna kunt u tijdens een werkles een groepje kinderen laten werken aan een boekje. Ze verzamelen (eventueel thuis) dierenfoto's uit tijdschriften en plakken die in. De boekjes komen in de boekenhoek, zodat de kinderen ze later nog eens kunnen bekijken.

Situatie

Kring

Werkles

Bedoeling

Ervaringen en kennis opdoen met en van dieren (16.4).

Materiaal

Verzameld plaatmateriaal: foto's en/of dia's.

Eventueel: diaprojector en -scherm.

Organisatie

Vooraf plaatmateriaal verzamelen.

Zonodig diaprojector en -scherm klaarzetten.

Leerlijn

☐ Groep 1.

☐ Groep 2.

Observatie/evaluatie

Zien de kinderen wat er zo knap is aan gewone dingen van dieren?

We gaan op de speelplaats of in de speelzaal met behulp van een verkeersbrigadier oversteken. Er is een straat 'aangelegd' en op die straat is een zebrapad getekend. Dit met behulp van krijstroken en papierstroken. Eén kind wordt uitgedost als brigadier. Op de stoep staat een groepje kinderen te wachten om over te kunnen steken. Een aantal kinderen speelt 'verkeer': voetgangers, auto's en fietsers. U kunt hierbij van het buiten-speelmateriaal gebruik maken. Het spel wordt enkele keren gespeeld. Na elke keer wordt met de groep nabesproken hoe het ging:

Wat ging er goed? Bijvoorbeeld het verkeer stopzetten of het fluitsignaal geven.

Wat lukte nog niet zo goed? Bijvoorbeeld het verzamelen van het groepje of het vlot gelijktijdig oversteken.

Door steeds door te vragen laat u de kinderen kritischer nadenken over het oversteken:

Waarom laat de brigadier niet steeds één kind tegelijk oversteken?
 Waarom ga je als groepje naast elkaar en niet achter elkaar staan?
 Waarom draagt de brigadier een oranje jas?
 Er wordt met een fluitje gewerkt. Zou het ook anders kunnen?
 Waarom is dit beter?

Na het oversteekspel gaan de kinderen in groepjes aan doeblad W26 werken. U geeft hun daarbij de volgende opdracht: eerst de plaatjes uitknippen, daarna in de goede volgorde leggen en tenslotte in onderling overleg binnen je groepje tot één goede volgorde komen. Na het groepswerk laten de kinderen hun resultaat zien. Is het goed of fout en waarom?

Ter afsluiting kunt u aan het einde van de schooltijd met de kinderen een echte straat gaan oversteken. Vraag hierbij de hulp van enkele schoolbrigadiers of ouders.

Situatie

Spelles

Speelzaal

Bedoeling

Verkeersbrigadiers: functie, betekenis en toepassingen (18.5.4).

Doeblad W26

Materiaal

Krijt, stroken papier (om een 'echt' zebrapad te maken).
 Buitenspeelmateriaal.

Organisatie

Voor u met dit lesidee start, moet de 'straat' gemaakt zijn op de speelplaats of in de speelzaal.

Leerlijn

- ☐ Groep 1.
☒ Groep 2.

